

1. Adjuk meg S_4 -nek egy 3-dimenziós valós irreducibilis reprezentációját, és határozzuk meg ennek a reprezentációnak a karakterét.

Megoldás: A szabályos tetraéder egybevágósági csoportja S_4 , és ha egy ilyen tetraédert középpontját az origóba tesszük, akkor az egybevágóságai a 3-dimenziós valós téren lineáris transzformációk lesznek. Vegyük fel azt a bázist, amelynek elemei az origóból a tetraéder három csúcsába mutató vektorok (ekkor a negyedik csúcsba mutató vektor ezek összegének ellentettje, mert az átlaguk $\mathbf{0}$ kell, hogy legyen). Ebben felírva minden konjugáltosztályból egy transzformációt, a következő mátrixokat kapjuk (a permutációknak az a transzformáció felel meg, amelyik a négy csúcsot az adott permutáció szerint permutálja, és a három bázisvektor az első három csúcs helyvektora):

$$X(1) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad X((12)(34)) = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & -1 \end{bmatrix} \quad X((123)) = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$X((12)) = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad X((1234)) = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ -1 & -1 & -1 \end{bmatrix}.$$

Így $\chi(1) = 3$, $\chi((12)(34)) = -1$, $\chi((123)) = 0$, $\chi((12)) = 1$, $\chi((1234)) = -1$.

2. Bizonyítsuk be, hogy egy irreducibilis karakternek és egy lineáris karakternek a szorzata mindig irreducibilis.

Megoldás: Legyen $\chi \in \text{Irr } G$ és λ lineáris. Ekkor $[\lambda\chi, \lambda\chi] = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} \lambda(g)\chi(g)\overline{\lambda(g)\chi(g)} = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} |\lambda(g)|^2 |\chi(g)|^2$. De $\lambda(g)$ egységgyök, így $|\lambda(g)|^2 = 1$, és ezért az utóbbi összeg $[\chi, \chi] = 1$.

3. Határozzuk meg A_4 és S_5 karaktertábláját.

Megoldás: A_4 -nek a kommutátor részcsoportja a 4-elemű Klein-csoport, így három lineáris karaktere van, ami az $A_4/A_4' \cong C_3$ karaktereinek felel meg: a harmadrendű elem tetszőleges harmadik egységgyökbe képződhet, az inverze pedig ennek konjugáltjába. Az egyetlen nem lineáris karaktert ezután az ortogonalitási relációk segítségével is kiszámíthatjuk, de megkaphatjuk úgy is, mint S_4 már ismert (valamelyik) 3-adjokú irreducibilis reprezentációjának A_4 -re való megszorítottját. A karaktertáblában ε primitív harmadik egységgyök. A további számolásokhoz segítségül álljon itt S_4 karaktertáblája is.

A_4	1	(..)(..)	$(123)^G$	$(321)^G$
	1	1	1	1
	1	1	ε	$\bar{\varepsilon}$
	1	1	$\bar{\varepsilon}$	ε
	3	-1	0	0

S_4	1	(..)(..)	(...)	(..)	(....)
φ_1	1	1	1	1	1
φ_2	1	1	1	-1	-1
φ_3	2	2	-1	0	0
φ_4	3	-1	0	1	-1
φ_5	3	-1	0	-1	1

S_5 -nek hét konjugáltosztálya van. Az alábbi táblázatban a konjugáltosztályoknál indexben a méretük is fel van tüntetve.

S_5	1^1	$(..)(..)^{15}$	$(...)^{20}$	$(....)^{24}$	$(..)^{10}$	$(....)^{30}$	$(..)(...)^{20}$
χ_1	1	1	1	1	1	1	1
χ_2	1	1	1	1	-1	-1	-1
χ_3	4	0	1	-1	2	0	-1
χ_4	4	0	1	-1	-2	0	1
χ_5	5	1	-1	0	1	-1	1
χ_6	5	1	-1	0	-1	1	-1
χ_7	6	-2	0	1	0	0	0

A lineáris karakterek a triviális és az, amelyik páros permutációkhoz 1-et, páratlanokhoz -1-et rendel (több lineáris nem is lehet, mert a kommutátor részcsoport, A_5 kettő indexű.) Az S_5 természetes permutációreprezentációjából származó permutációs karakter ($\varphi_1^{S_5}$) értékei a konjugáltosztályokon $(5, 1, 2, 0, 3, 1, 0)$, és ennek komponense a χ_1 , viszont $\chi_3 = \varphi_1^{S_5} - \chi_1$ már irreducibilis, $\chi_4 = \chi_3 \chi_2$ szintén irreducibilis a 2. feladat eredménye szerint. További indukált karakterek S_4 -ről mint az egyik elem stabilizátoráról: $\chi := \varphi_3^{S_5} : (10, 2, -2, 0, 0, 0, 0)$, és $\varphi_4^{S_5} : (15, -1, 0, 0, 3, -1, 0)$. Az utóbbinak komponense a χ_3 , és a maradék $\psi : (11, -1, -1, 1, 1, -1, 1)$. Az így kapott 10-edfokú χ és 11-edfokú ψ karakternek már $\chi_1, \chi_2, \chi_3, \chi_4$ mindegyikével 0 a skaláris szorzata, $[\chi, \chi] = 2$, $[\psi, \psi] = 2$, és $[\chi, \psi] = 1$, tehát χ és ψ is két új irreducibilis karakter összege, amelyek közül egy közös: $\chi = \chi_5 + \chi_6$, $\psi = \chi_5 + \chi_7$. χ_5 és χ_7 közül valamelyik nem 0 a páratlan elemek összes konjugáltosztályán, mert ψ nem 0 itt, így a χ_2 -szerese tőle különböző irreducibilis karakter, és csak az lehet χ_6 . ψ másik komponensének a χ_2 -vel való megszorítása viszont nem ad új karaktert, tehát annak a páratlan elemek konjugáltosztályain 0 az értéke. Ebből

következik, hogy $\chi_6 = \chi_2\chi_5$, és χ ezek összege, tehát az első négy oszlopnak ezeket a sorait ki tudjuk tölteni, aztán ψ -ből a hetedik sor elejét is. Másrészt χ_5 az utolsó három oszlopon meg kell, hogy egyezzen ψ -vel, és ennek alapján be tudjuk fejezni a karaktertábla kitöltését.

4. (Hf) Egy papirusztekercsen egy táblázatot találtak, amiről feltételezik, hogy egy véges csoport karaktertáblája. Sajnos, néhány helyen már nem olvasható a szám. Egészítsük ki a táblázatot (vegyük figyelembe, hogy a sorok és oszlopok esetleg nem a megszokott sorrendben vannak, tehát az 1 elemhez tartozó oszlop nem feltétlenül az első, és a triviális karakter nem feltétlenül az első sorba került)! Mekkora a csoport rendje, konjugáltosztályainak mérete, milyen rendű normálosztói vannak? Mekkora a csoport centruma? Hány olyan csoport van, aminek ez a karaktertáblája?

1		1		-1	
1		1	-1		
	2	-1	-1	0	0
1		1	-1	-1	1
2	-2	-1	1		

5. Bizonyítsuk be, hogy egy nemtriviális csoport karaktertáblájának minden sorában és minden oszlopában legalább két nemnulla szám van.

Megoldás: A triviális karakter sorára nyilván igaz ez. Ha $1_G \neq \chi \in \text{Irr } G$, akkor $0 = [\chi, 1_G] = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} \chi(g) = \frac{1}{|G|} \sum_{i=1}^k |\mathcal{K}_i| \chi(g_i)$, és $\mathcal{K}_1 = \{1\}$ esetén $\chi(g_1) \neq 0$, így van másik konjugáltosztály is, amelynek g_i reprezentáns elemére $\chi(g_i) \neq 0$.

Az 1-nek az oszlopa a karakterek fokait tartalmazza: ezek nem nullák, $g \neq 1$ -re pedig $\sum_{i=1}^k \chi_i(g)\chi_i(1) = 0$, és a tagok közül $1_G(g)1_G(1) \neq 0$, így van még egy nem nulla tag.

6. Bizonyítsuk be, hogy 1_G mindig szerepel egy permutációs karakter irreducibilis összeadandói között. Mennyi az 1_G együtthatója?

Megoldás: $[\chi, 1_G] = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} \chi(g) = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} |\text{Fix}(g)|$, és ez a Burnside-lemma szerint éppen az orbitok száma. (Az $\{(\alpha, g) \mid \alpha \in \Omega, g \in G, \alpha g = \alpha\}$ halmaz elemeit kétféleképpen megszámolva kapjuk, hogy a fixpontok számának összege a stabilizátorok elemszámának összegével egyenlő, ami viszont orbitonként $|G|$.)

7. (Hf) Tegyük fel, hogy $H \leq G$, és χ hűséges karaktere G -nek. Bizonyítsuk be, hogy H akkor és csak akkor Abel-csoport, ha χ_H minden irreducibilis összeadandója lineáris.

8. Legyen G Frobenius-csoport, $N \triangleleft G$ a Frobenius-mag (azaz $N = \{g \in G \mid g \notin (H^x \setminus \{1\}) \forall x \in G\}$). Bizonyítsuk be, hogy ha $\chi \in \text{Irr } N$, akkor $\chi^G \in \text{Irr } G$.

Megoldás: Később visszatérünk rá.